

CAPVT VNDECINVM.

Disceptantibus cum Petro conuersis Iudeis, quòd diuerteret ad gentes, suã & Cornelij narrauit ipse visionem, & sequentem ex illis effectum: quibus consoli conuersi intrepidè prædicauerunt, & multos Christo acquiserunt. Quod audiens Ierosolymitana Ecclesia, Barnabam misit Antiochiam, & Tarsum, qui propter Agabi prophetiam super futura fame vniuersa collegerunt, eleemosynam Ierusalem deferendam.

AUdierunt autem Apostoli & fratres qui erant in Iudæa, quoniam & gentes receperunt verbum Dei. Cum autem ascendisset Petrus Ierusalem, disceptabant aduersus illum qui erant ex circumsione, dicentes: † Quare introisti ad viros præputium habentes, & manducasti cum illis? Incipiens autem Petrus, exponebat illis ordinem, dicens.

Offendebantur non parum fratres qui erant, quare Petrus intrasset ad gentes, & manducasset cū illis, quòd nefas esset in lege, & graue in quinentum. Vnde interpretis legit τὴ, id est, quare vel ad quid: quanquã Græca quæ nunc extant, legunt ὄτι, & tunc refertur ad λέγοντες, dicentes, scilicet Petro, quoniam ad viros incircumcisos introisti. Quibus respondet Petrus, se in causam huius ingressus non fuisse, sed Deum, qui eum in mentis exitu posuit, & vas à cælo coram me dimisit omni genere animalium plenum, &c. vt cap. præcedenti.

† Ego eram in ciuitate Ioppe orans, & vidi in excessu mentis meæ visionem, descendens vas quoddam velus linteum a magnum quatuor intijis submitti de cælo, & venit vsque ad me. In quod intuens considerabam, & vidi quadripedia terra, & bestias, & reptilia, & volatilia cæli. Audiui autem & vocem dicentem mihi: † Surge Petre, occide, & manduca. Dixi autem: Nequaquam Domine: quia commune & immundum nunquam introuit in os meum. Respondit autem vox secundo de cælo: Quæ Deus mundauit, tu ne

† 2. q. 7. c.
Testes. &
sequen.

† Sup. 10.

† 33. q. 2.
ca. Inter-
fectores.

tu ne commune dixeris. Hoc autem factum est per ter: & recepta sunt omnia rursum in cœlū. Et ecce viri tres confestim asciterūt in domo in qua erā, missi à Cæsarea ad me.

Respondit igitur Petrus, ostendens ex Deo talem causam venisse, cui parere non dubitavi. Ipse inquit, in extasim me rapuit, vas ipse monstravit, me etiam resistentem coëgit: obtemperavi tandem, iussus ire cum nuncijs, quos Deum misisse intellexi.

Dixit autem spiritus mihi, ut irem cum illis, nihil hæsitans. Venerunt autem mecum & sex fratres isti, & ingressi sumus in domum viri. Narravit autem nobis quomodo vidisset angelum in domo sua stantem, & dicentem sibi: Mitte in Ioppē, & accersi Simonem qui cognominatur Petrus, qui loquetur tibi verba in quibus saluus eris tu & uniuersa domus tua. Cùm autem cepissem loqui, cecidit spiritus sanctus super eos, sicut & in nos in initio. Recordatus autem sum verbi Domini, sicut dicebar: † Ioannes quidem baptizauit aqua, vos autē baptizabimini spiritu sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis Deus, sicut & nobis qui credidimus in Dominum Iesum Christum, ego quis eram, qui possem prohibere Deum?

† Ioa. 1. b.
Sup. 1. a.
Mat. 3. c.
Mar. 1. b.
Luc. 3. e.
Inf. 19. a.

Cùm Petrum super duobus præcipuis contra legem increparent, & quod introisset ad præputiatos, & quod manducasset cum illis, purgat se duodecim excusationibus legitimis Petrus, quas ordine narrat glosa interlinearis. Vnde iussus inquit, non statim cucurri, missus non statim baptizauit, spiritu me impellente prædicaui: quo adhuc loquente, descendit spiritus sanctus. Inde certè patet Deum totum fecisset, misisse, baptizasse, conuertisse, secundum quod aliquādo prædixerat Ioannes. Quare si eandem quam nobis Deus gentibus gratiam præstitit, nec eam prohibere potuisset, quonam pacto eam prohibere poteritis?

His audiis tacuerunt, & glorificauerunt Deum, dicentes: Ergo & gentibus penitentiam dedit Deus ad vitam. Et illi quidem qui dispersi fuerant à tribulatione, que facta fuerat sub Stephano, perambulauerunt usque Phenicem,

et Cyprum, et Antiochiam, nemini loquentes verbum, nisi solis Iudæis.

His rationibus apertis & veris conuicti fratres, Deū glorificare cœperunt, qui se non Iudæorum modò, sed & Gentium esse Deum ostendebat, qui etiam Gentes ad pœnitentiam in salutem vocat, sicut & Iudæos. Aliud etiam bonum ostendit ex persecutione ob Stephanum orta, quoniam ab Ierusalem profugii in prouincijs discipuli perrexerunt, prædicando & docendo salutis monita vsque Phœnicem, Cyprum, & Antiochiam, vt malum Iudæorum odium conuerterent in bonum fidei exemplum. Solis tamen Iudæis prædicabant, iuxta

CHRISTI doctrinam, dicentis: non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israël: donec audierint Eunu-
chi conuersionem à Philippo, & Cornelij à Petro.

Phœnix, seu Phœnicia, maritima ferè tota regio est, Phœnix,

vel à Phœnice Agenoris filio, & Cadmi fratre, qui

Phœnicibus imperauit, vel à Phœnice fructu palmi

his locis abundante, vel à Phœnice minore vrsâ vel ar-
cto, quam nauigio Phœnices maximè obseruant. Hæc

autem regio Galilææ contigua est, quoad vsque Liba-
no appropinquat, tamque ad Syriam spectat, vt bona

pars incolarum Syrophœnices dicantur. Ingentes ha-
bent ciuitates, Ptolemaidem, Tyrum & Sidonem, Sare-
ptam & Decapolim. Cyprus autem insula, aliquando

noeum regnorum sedes, media inter Cilicæ Syriæque Cyprus.

littora iacet, Ceraftis aliquando dicta, quòd multis pro-
montorijs seu cornibus infestis assurgat: ab ortu Syrio,

ab occasu Pamphilio, à meridie Phœnicio, à Borea Ci-
licio mari clausa. Veneti autem illam iure hereditario suâ

fecerunt anno Domini 1470. hodie per prætorem Cy-
prum regnum, vti & Cretense, & Coreyræum admini-
strât. Antiochia verò duplex est: Vna Syriæ, quam Orò-
tes insignis fluius mediam secat, Pauli & Barnabæ me-
moria insignis, in qua discipuli primò agnominati sunt

Christiani. Est & alia Antiochia Pisidiæ, Barnabæ & Pau-
li celebris prædicatione & mora. Hic Paulus cum Bar-
naba synagogam ingressus præclarum illum sermonem

habuit, cuius Lucas Acto. 13. meminit, damnataque Iu-
dæorum obstinatio est: primumque omnium in ea vrbe

exclusio

exclusio

exclusio

exclusio

exclusio

exclusio

exclusio

exclusio

exclusio

exclusio

exclusio

exclusio

exclusio

excusso pedum puluere ad prædicandâ Gentibus fidens se accinxit.

Erant autem quidam ex eis viri Cyprii & Cyreni, qui cum introissent Antiochiam, loquebantur & ad Græcos, annunciantes Dominum Iesum. Et erat manus Domini cum eis, multusq; numerus credentium conuersus est ad Dominum: Pervenit autem sermo ad aures Ecclesie, que erat Ierosolymis super istis, & miserunt Barnabam usque ad Antiochiam. Qui cum peruenisset, & vidisset gratiâ Dei, gaudius est, & hortabatur omnes in proposito cordis permanere in Domino, quia erat vir bonus, & plenus spiritu sancto & fide. Et apposta est multa turba Domino.

Hos autem Cyrenæos & Cyprios quidam Iudæos genere fatentur, natiuitate tamen Cyrenenses, vel Cyprios: alij autem purè Gentiles, & nuper ad Iudaismum conuersos, verùm tamen denuò ad Christum. Græcos autem vocat Ἰουδαίους, non Ἰουδαίους, vt intelligas non Gentes, sed ordine & religione Iudæos, verum in Græcia natos. Propterea illis faciliè persuadebât, quia manus Domini, id est, virtus ad faciendâ signa, quæ & ipsi palàm faciebant: quoniam signa necessaria esse non dubiũ est, vt gentiles ad veritatem cœlestium rerum facilius conuerterentur, & crederêt. Tantis quotidie adhærebant illis credentium numerus, vt ad Ierosolymam usque rumor perueniret, vt ad eos Barnabam, quia vir bonus esset, mitterent, qui tantam videns gratiam, consolatus est, hortabaturque eos in eodem permanere proposito. Profectus est autem Tarsum, vt quæreret Saulum: quem cum inuenisset, perduxit Antiochiam: & annum totum conuersati sunt ibi in Ecclesia, & docuerunt turbam multam, ita vt cognominarentur primùm Antiochiæ discipuli Christiani.

Hæc est ratio cur Barnabam virum bonum dixerit, cuius nota erant iamdudum Apostolis bonitas. Neque huic repugnat quod dicitur: Nemo bonus, nisi solus Deus: quia Deus est natura bonus, & principium & origo bonitatis: nemo autem natura bonus, sed sola virtute habet, vt bonus dicatur, qua dicitur vir bonus, & simpli-

simpliciter vel natura bonus. In hoc igitur Barnabæ attenditur bonitas, qui non præsumit solus docere plebè, & illi præfici, licet ad id muneris ab Ierosolymis Antiochiam missus est: qui ne solus sufficeret, petijt Tarsum, vt eius muneris consortem haberet. Inuentù igitur Paulum Antiochiam reuocauit: & annum totum conuersati sunt ibi in Ecclesia: Græcè, ἐγένετο διὰ αὐτοῦς ὅρασις ἄνθρωπων, id est, contigit vt congregarentur annum totum in Ecclesia, & multum populum docerent, primumq; in Antiochia discipulos cognominarent Christianos. *Αἰδὲξαι* enim & *χρηματίσαι* actiua sunt significationis. Inde aduertit Oecumene. quòd ob id potissimùm digna habita est Antiochia sede pontificia, quoniam ibi primùm stauerunt vt discipuli nominarentur Christiani, cum nihil tale factum sit in Iudæa: vnde ortum habuit Ecclesia, licetam multi in ea credidissent. Hoc autem studio prædicationis Pauli per annum totum prorogato ascribendum putamus, vt in tantam hoc nomen celsitudinem eueheretur, tanquam signum quoddam futuræ protectionis.

† In his autem diebus superuenerunt ab Ierosolymis propheta Antiochiam: & surgens vnus ex eis nomine Agabus, significabat per spiritum famem magnam futuram in vniuerso orbe terrarum, quæ facta est sub Claudio. Discipuli autem prout quis habebat, proposuerunt in ministerium mittere habitantibus in Iudæa fratribus: quod & fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabæ & Sauli. † Ius. 21. b

Nec obest quod dicitur Matth. 11. & Luc. 16. quia lex & propheta vsque Ioannem: quandoquidem qui propheta Christi aduentum nunciauerunt futurum, ad Ioannem vsq; terminati sunt. Non refert tamen post Christi aduentum fuisse prophetas, vt infra de 4. siliabis Philippi. Hinc est quòd prophetarū, qui à Ierosolymis Antiochiam ascenderent, quidam Agabus nomine famem futuram per totum orbem prædixit, quæ etiam 4. Claudij Cæsaris anno contigit, de qua Iosephus lib. 20. ca. 2. ait: ✠ Helena Adiabenorū regina desyderio capta est ✠ Ioseph. visendi Ierosolymam, templumque illud apud omnes lib. 20. ca. mortales famosissimū, vt ibi Deum adoraret, votiuasq; 2. Antiq.

victimas redderet. & sequitur: Accidit autem per oportune eius aduentus ciuibus: cum enim per id tempus ciuitas graui fame premeretur, & multi perirent alimētorum inopia, regina Helena ex suis alios misit Alexandriam, comparaturos vim magnam tritici: alios in Cyprum, qui copiam ficuum passarum inde adueherent, quibus omnibus breui reuersis, cibos egenis distribuit, atque hoc beneficio memoriā immortalem sibi apud nostram gentem peperit. Idē penē habet capite quinto sequenti. Verūm quia Dei est futura prædicere, famē igitur futurā prædixerat per prophetam. At ne crederetur propter Christianismum accidisse magis, quā propter illius oppugnationē, prædixit in Iudæa magis seuituram, quā in alijs prouincijs. Misertus igitur fratres qui erāt Antiochię fratrum qui erant in Iudæa, miserūt ad eos per manus Barnabæ & Sauli quas fecerāt collectas Antiochię, quemadmodū & scribit ad Corinthios 1. Cor. vltimo,

CAPVT DVODECIMVM.

Herodes occiso Iacobo Petrum in clusit, quo per angelum ad preces Ecclesię liberato, profectus Cæsaream, vbi diuinos assumens honores, miserimē perijt.

Eodem autem tempore misit Herodes rex manus, vt affligeret quosdam de Ecclesia: occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio.

Herode Antipa cum Herodiade sua Lugdunum in exilium misso à Claudio Imperatore, in eius locum Herodes Agrippa successit, primo sui regni anno, vt Iudæorum gratiam consequeretur, Iacobum Ioannis fratrem gladio occidi iussit, secūdo Claudij Imperatoris anno. De quorū differētia edita sunt hæc duo metra.

*Aschalonita necat pueros, Antipa Ioannem,
Agrippa Iacobum, claudens in carcere Petrum.*

Vnde dicitur, Herodes rex manus misit, Græcè, ἐπέβαλεν χεῖρας, id est, iecit manus. Herodes iste itaque non est ille Antipas, qui baptistā decollauit propter Herodiadem, à quo Christus in sua passione illusus est, sed tertius Herodes Agrippa, filius Aristoboli, & Berenices